

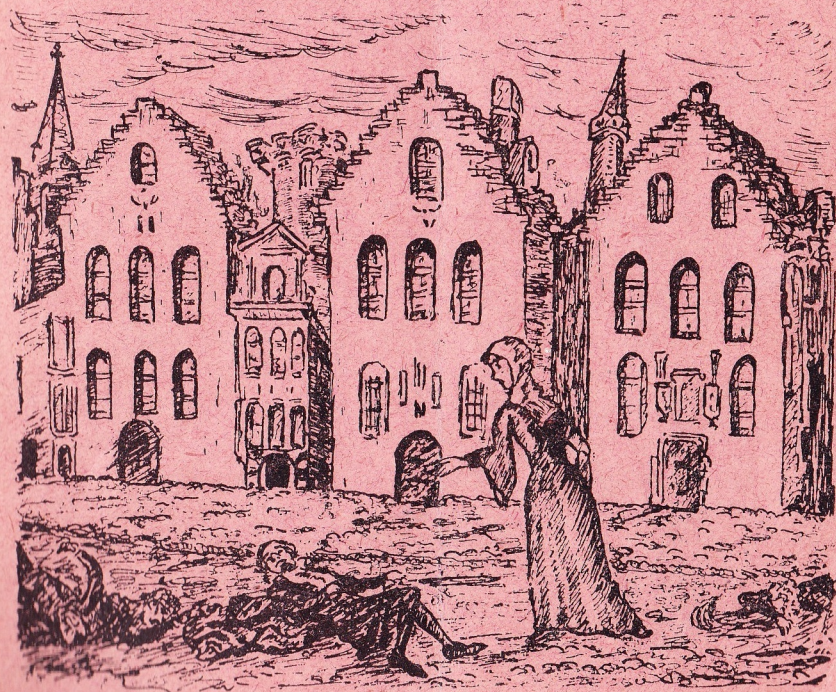
LIJST DER BOEKJES DIE VOORRADIG ZIJN:

1. Drie maanden onder de sneeuw; 2. Zwarte Koo; 5. Aan de Molenbeek; 6. Een moedig meisje; 8. Het wonderlijk gezelschap; 9. De jonge vluchteling; 11. Het Kermismeisje; 12. Willem Tell; 13. Beter een lap dan een scheur; 14. Harten van Goud; 15. 't Verdrongen land van Saaftinge; 17. De Zinneloozen te Gheel; 18. De hut op de Heide; 21. De Landlooper; 22. En toch feest; 23. St. Niklaas in 't Veerhuis; 25. De Vriezeman aan 't Front; 26. Verdwaald en terecht; 27. De jongens van West-Roozebeke; 30. De verdrongen stad; 32. 't Weesje van Brugge; 35. Het kindje van de Zee; 36. De Roovers van de Moeren; 37. De bezembinders van Kleit; 38. De vlucht in de Koffer; 44. De Gierigaard; 46. Broederlijke; 48. Eerlijk duurt het langst; 51. Een lastig geschenk; 52. Zonder Ouders; 56. In 't Bosch van Houthulst; 57. Nog gered; 58. Uit de oude Doos; 59. Dokter Jenner en Jenny; 61. Streng Winters; 64. De kinderen van den Zeeloods; 66. De kinderen van den Smokkelaar; 67. De Paaschklokken; 68. De Landverhuizers; 69. Leeuwteje Van Damme; 72. Een moedige Kermisjongen; 76. Het Bultje; 77. De Pastoor van Lapscheure; 78. Samen uit; 80. Goed voor kwaad; 82. Vaderlandsche Verhalen; Naastenliefde; 86. De overwintering op Nova-Zembla; 89. Hoe Sinterklaas hielp; 90. In Grooten Nood; 91. Kerstmis aan Zee; 94. Het Spook; 95. De twee Weesjes; 97. De Vlucht; 102. Reinaert de Vos; 104. Denk aan moeder!; 107. Threesje; 110. Robinson Crusoe; 112. De Rooversjongen; 113. De Deserteur; 115. Onschuldige veroordeeld; 118. De Spion van den Molen; 121. Hoog bezoek; 122. De wonderlijke Zwaan; 123. Uit bange dagen; 125. De flinke Baanwachtster; 128. De gelaarsde kat; 129. De Dochter van den Blauwer; 130. Met Vakantie; 132. Tinneke; 133. De Helden van Stekene; 134. Een onrechtvaardige gestraft; 137. Oom Tom; 142. Op 't oud kasteel; 143. De reis in de Wildernis; 144. Bij de Kabouters; 145. De Spionnen op den Toren; 146. De Jongen van Gaver; 148. De schat in de Duinen; 150. De smokkelaars van de Zee; 152. De schat in de mijn; 153. 't Graf in 't Bosch; 154. 't Berouw van den Strooper; 155. 't Kasteel Hoogdonk; 158. Van de hut naar 't Paleis; 159. Karel de Goede; 160. Na veel avonturen; 161. Gered door een Aap; 162. Jan Breydel; 163. De Slag der Gulden Sporen; 164. Van den Dood gered; 165. 't Bocheljongentje; 167. Van drie Roovers; 168. Een jonge Held; 169. Jacob van Artevelde; 171. Genoveva van Brabant; 172. Een avontuurlijke Reis; 174. Een vreesselijke avond; 175. De gevluchte slaaf; 176. In de vliegmaschine; 177. Een moedige vrouw; 178. Ontsnapt; 179. Valsch beschuldigd; 180. De Zoon van den Torenwachter; 182. De reis van Columbus; 186. Jack de Cow-boy; 189. De Held van Tremeloo; 191. De Cow-boy van Fort-Bell; 192. Jeanne d'Arc; 193. De wandelende Deur; 194. De avonturen van Geeraart; 195. Geeraart in Rusland; 199. De Wolf van Ghistel; 202. De Spaansche Furie; 203. De Boeteling van Veurne; 210. Het verwoeste Vlaanderen; 211. De vondeling van 't Regiment; 212. Betoonde Naastenliefde; 213. De IJslandvaarders; 214. Jongensbarten; 216. Een dappere vrouw; 217. Ali-Baba en de veertig Roovers; 218. Groot Broer; 219. De jonge verstooteling; 220. Een kerstavond op de Prairie; 221. Leo's Nieuwjaar; 222. 't Gestolen kind; 233. De Roovers gestraft; 224. De Wildeman; 225. Het dolend melkmeisje; 226. De lotgevallen van den Wildstrooper; 227. Verdreven uit zijn land; 228. Moeder gered; 229. 't Dievenhuis; 230. De Schatgravers; 231. Een slechte Kameraad; 232. Bij de zakkenrollers; 233. Kleine Oorlog; 234. De Heldendood van Anneessens; 235. De Wandelende Jood in Vlaanderen; 236. Nelly van den Mijnwerker; 237. De Geldduivel;

— ELKE WEEK VERSCHIJNT EEN NIEUW BOEKJE. —

Boekdrukkerij R. Bracke-Van Geert, Breda

De Spanjaarden te Gheel

Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Contich.

DE SPANJAARDEN TE GHEEL.

I.

Tusschen Gheel en Moll had drie honderd vijftig jaar geleden mulder Lieven zijn welbeklanten watermolen.

Op een Herstmorgen van het jaar 1581, kwam een man met een paard een zak meel halen. Hij zag er dwaas uit. De mulder knikte hem vriendelijk toe en haalde voor zijn klant een beker melk. De zonderlinge man bedankte niet, zei boe noch ba, en hielp den zak opladen. Daarna betaalde hij en vertrok zonder een enkel woord gesproken te hebben. Lieven oogde hem even na. Rustig stapte zijn vreemde klant naast het paard. Een boer, die een zak graan naar boven had gebracht, kwam nu aan de deur.

— Was die man stom? vroeg hij.

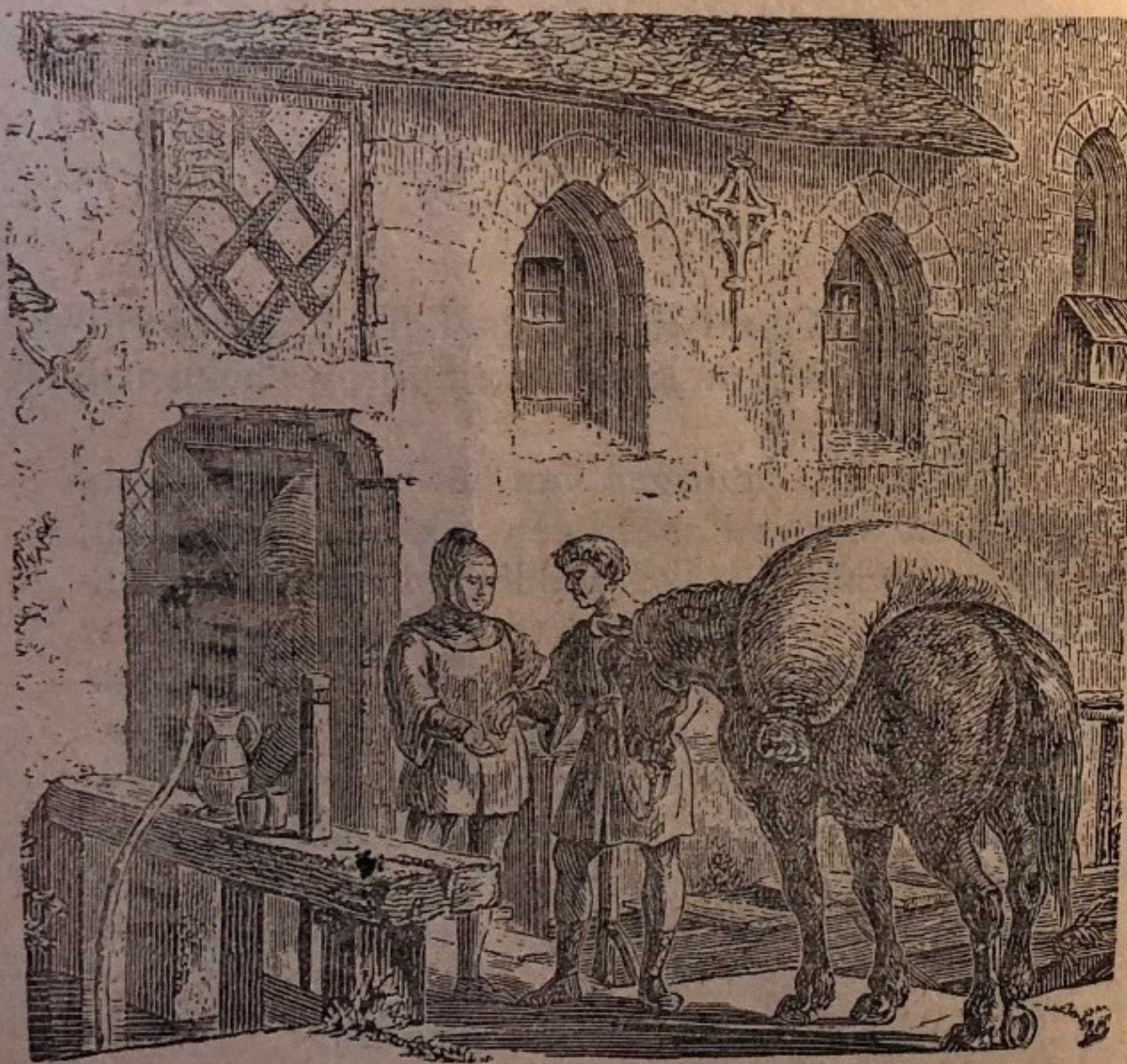
— 't Schijnt van wel. Ik heb nog nooit zijn spraak vernomen. Kent gij hem niet?

— Neen...

— Hij heet Geevaart, en woont bij Hoevens

in «De Zalm», bij de Sint-Amandskerk te Gheel. Hij is een zieke.

— Een zinnelooze! O, nu begrijp ik zijn vreemde doening.

— Hij woont al twintig jaar bij Hoevens. Hij is afkomstig van Bergen op Zoom. Hij was nog geen twintig jaar, toen ze hem hier gebracht

hebben. Zijn vader was een mulder als ik. 't Is misschien daarom, dat Geevaart altijd het graan wil brengen, en het meel komt halen. Hij betaalt regelmatig het geld, dat de baas hem meegeeft. Hoevens zegt, dat het 't eenige werk is, dat de arme sukkel doet. Anders zit hij heele dagen vóór zich uit te kijken. En in «De Zalm» hebben ze nog nooit zijn taal gehoord. Alleen knort hij eens, wanneer de bazin iets voor hem doet. Ze is heel goed voor Geevaart.

— Er zijn toch rare zieken te Gheel, hernam de boer.

— 'k Wil u gelooven.

— Maar hoe komen er zooveel zinneloozen uit andere streken naar Gheel?

— Weet gij dat niet? Och, ge woont hier nog maar kort, vervolgde Lieven. Over honderden jaren kwam Dymphna, een Iersche prinses hierheen gevlucht, omdat ze van haar vader geen Christin mocht zijn. Die vader achtervolgde haar en vond ze hier op de heide. Hij doodde den priester, die de prinses vergezelde en eischte dan, dat de jonkvrouw met hem zou terug keeren naar Ierland om weer een heidensche te worden. Dymphna weigerde en toen sloeg de booze koning haar 't hoofd af.

— O, dat wordt vertoond door de beelden in de kapel van 't gasthuis, zei de boer.

— Ja. Dymphna werd plechtig begraven.

Door haar marteldood overwon ze den duivel, die in haar vader zat, want de koning kreeg wroeging en bekeerde zich en deed boete. En ge weet, Karel, alle zinneloozen hebben een duivel in. Daarom brengt men ze ter bedevaart naar de kerk, die te Gheel ter eere van de Heilige Dymphna is gebouwd. En men laat er veel hier, omdat ze altijd dicht bij de kerk zouden zijn en omdat het hier rustiger is dan in groote steden. De Gheelnaars hebben al honderden jaren die zinneloozen in huis genomen en ze doen het nog. En de meeste zinneloozen zijn hier kalm. Ge ziet het aan dien Geevaart

— Ha, zit dat zoo ineen?

— Ja. En met het geld van de bedevaarders heeft men die schoone kerk gebouwd. Een bewijs dus, dat er veel komen.

Zoo vertelde Lieven en, als bijna ieder in zijn tijd, meende hij waarlijk dat een zinnelooze een duivel in zich had. Daarom werden de ongelukkigen elders hard en wreed behandeld. Men sloot ze in hokken, achter tralies, legde ze aan ketens en sloeg ze. Maar de menschen van Gheel hadden over 't algemeen geleerd medelijden te gevoelen voor de krankzinnigen, al werden er ook hier geboeid en geketend. Nu gebeurt dat niet meer. Maar ons verhaal is van meer dan 300 jaar geleden.

— Van duivels gesproken, hernam de boer, de Spanjaarden lijken ook op duivels...

— Er zijn er weer bij menigte te Herenthals, en Moll, zeggen ze, hernam Lieven.

— En te Turnhout, zooals ik van een marskramer hoorde. De Hollanders zouden langs dezen kant willen binnen vallen, meent men.

— Werd het maar vrede!

— Ja, dat gave God. Maar die oorlog duurt nu al vijftien jaar.

— De graaf zei aan vader zaliger, dat er zeer beroerde tijden zouden komen, en hij heeft het wel juist voorspeld, sprak de mulder.

— Was dat de graaf, die in de kerk van Sint-Dymphna te Gheel die schoone tombe heeft?

— Ja, heer Johannes. Hij ligt daar afgebeeld naast zijn edele vrouwe Anna van Ghistel, die zoo jong is gestorven. Den graaf kan ik me nog herinneren. Zooals het op zijn tombe door geleerde menschen gelezen kan worden, was hij braaf en barmhartig; hij heeft veel gedaan voor het werkende volk en voor de armen. Mijn vader kon den molen goedkoop van hem koopen. Maar een mensch moet in dezen tijd wel vreezen, dat hij geruïneerd kan worden met die woeste soldatenbenden. God beware ons. En ik, die aan de groote baan woon waarlangs die legerbenden reizen. Gij zit nog achter de bosschen, Karel.

— Maar ver van de naaste bureu, als er wat

gebeurt. We zullen ons toch maar niet te bang maken.

De boer duwde zijn kruiwagen buiten en ging terug naar zijn hoeve. Lieven tuurde langs den weg, die eenzaam door de heide liep. De Nethe joeg kletterend haar water naar den kolk en dan over het molenrad. De mulder moest weer naar binnen, om toe te zien bij 't malen. Maar telkens keek hij aan de deur, als vreesde hij nu reeds krijgsvolk. Men was in de Nederlanden opgestaan tegen den Spaanschen koning Filips II, die ook heer onzer gewesten was. En de strijd werd met bitterheid gevoerd.

Zoo verliep de voormiddag. Uit de richting van Gheel naderde een ruiter. Lieven zag nieuwsgierig toe. Hij herkende Hoevens, den baas uit «De Zalm», waar de krankzinnige Geevaart thuis lag.

Hoevens hield bij den molen zijn paard in.

— Was er iets niet in orde met het meel? vroeg de mulder.

— Geevaart is er goed mee thuis geraakt, zooals altijd, antwoordde Hoevens. Maar ik moet voor drie dagen op reis. Hebt gij ook vernomen, dat er Spanjaarden in de streek zijn?

— Ja... 't Is een slechte tijd om de eigen woning te verlaten, baas Hoevens.

— Ik moet in Limburg zijn voor een belangrijke zaak, al ga ik met een bezwaard hart heen.

Dat krijgsvolk is toch nog ver in 't Noorden...

— Maar ook te Moll, zegt men.

— Dat kan ik niet gelooven.

— Nu, ge zult het zien als ge er komt.

— Ik kan altijd moeilijk weg. Een drukke zaak en dan mijn vrouw, die nu al vier jaar lam is en meest te bed moet blijven. Gelukkig is mijn dochter Dymphna een flink meisje. Liever bleef ik thuis, doch ik kan mijn reis niet langer uitstellen.

— Och, uw afspanning staat midden in het dorp, volop tusschen geburen. Ik woon hier eenzamer.

— Ja, en dan zijn er altijd van die gemeene verraders, om den Spanjaard in te lichten, dat mulder Lieven er warmpjes in zit.

— Ge zoudt met mij niet willen oversteken, antwoordde de molenaar, die wel wist dat Hoevens zeer geldzuchtig en gierig was.

— Ik ben ver van rijk, wedervoer deze.

— Wie weet, misschien hebben we het volgend jaar geen van beiden nog iets meer. Ik zeg dat oorlog een onzekere tijd is. En nu moet ik weer eens binnen gaan zien. Goede reis en behouden terugkeer.

Hoevens reed voort. De streek tusschen Gheel en Moll was toen zeer verlaten. Nauwelijks brak

hier en daar een schamele, leemen hoeve, met wat bouwland de eentonige heide en de sombere dennenbosschen.

Weldra zag Hoevens den hoogen, zwaren toren van Moll, die als een baken boven de vlakke verreess.

't Duurde nog wat eer de reiziger het dorp bereikte. Het was er stil. Maar vóór bijna alle ramen verschenen gezichten, en Hoevens merkte, dat men hem angstig aanstaarde.

Tot een man, die aan zijn deur stond, zei de ruiter:

— Men had mij gezegd dat er hier Spanjaarden waren.

— Er zijn er gisteren geweest. Ze moesten de huizen, schuren en stallen zien, en, al vertelden ze niets, toch vreezen we, dat we inkwartiering krijgen.

— Hebben ze geweld gepleegd?

— Neen... Ze eischten eten en drinken, zonder dat ze iets er voor betaalden, maar ze hebben niemand iets misdaan. Toch zijn we niet gerust.

Hoevens was dit evenmin, toen hij voort reed. Er zouden dus Spanjaarden naar Moll komen. En dat was dicht bij Gheel.

— Maar ze kunnen nog wel een week weg blijven, zei Hoevens bij zich zelf. En dan ben ik

al terug. Als ik nu het geld niet haal, krijg ik het misschien nooit meer terug.

Er was in Limburg een moei gestorven. En Hoevens had recht op een deel van haar nalatenschap. Veel zou het wel niet zijn. Maar Hoevens hing aan 't geld en hij was achterdochtig. Hij vreesde dat andere familie alles zou weg nemen. En daarom liet hij in dezen onrustigen tijd zijn vrouw en dochter alleen achter.

Vollen vrede had hij er echter niet mee, maar Hoevens trachtte zijn geweten te sussen, met de bewering, dat de Spanjaarden nog wel een tijd in 't Noorden zouden blijven.

En hij sloeg den weg in naar de abdij van Postel, om langs daar Limburg in te trekken.

II.

Vrouw Hoevens, de bazin van « De Zalm », was in de laatste vijf jaar niet meer in de gelagkamer geweest. Ze was na een beroerte lam gebleven en moest van haar bed naar haar zetel en van haar zetel naar haar bed geholpen worden.

Nu lag ze weer in de bedstede, die in den muur van de woonkamer ingebouwd was. Naast haar sponde zat Geevaart, de zinnelooze uit Bergen op Zoom. Vrouw Hoevens was al twintig jaar als een moeder voor hem geweest en de zinnelooze toonde zich zeer gehecht aan haar. Hij

sprak nooit, maar hij knorde als een dier, wanneer de vrouw hem beschermde, als haar man wel eens ongeduldig werd tegen Geevaart.

En vooral bewees de arme zinnelooze zijn dankbaarheid door van 's morgens tot 's avonds nabij de zieke bazin te zitten.

't Was nu avond en Dymphna, de dochter, had klanten in de herberg besteld.

— Moeder, er was daar een koopman van Turnhout, die Spanjaarden naar onze streek heeft zien komen, vertelde ze.

— Maar ze zullen wel niet te Gheel gelegerd worden, antwoordde vrouw Hoevens. De oversten schuwen onze plaats, omdat er hier zooveel zinneloozen zijn.

— De heeren van de stad zijn toch niet gerust. Zoo zei me de knecht van den drossaard. Ze hebben wachten uitgezonden om te bespieden, wat de Spanjaarden doen. Ik ben bang, moeder. En vader, die voor eenige dagen weg is.

Vrouw Hoevens zuchtte. Ze had haar man zoo dringend gevraagd thuis te blijven. Haar neef Koenraad, ginds in Limburg, was eerlijk genoeg om het geld der erfenis te bewaren en op een gelegen tijd te brengen of te laten bezorgen. Maar vrouw Hoevens kende de geldzucht en het wantrouwen van haar man.

— Als die vreemde soldaten komen, zijn we hier alleen, hernam de dochter.

Geevaart was wel een kloeke man, maar op hem kon men niet rekenen. Die wist niet wat er rond hem gebeurde. Hoevens had hem in huis genomen, omdat familie van den zinnelooze een flink kostgeld betaalde. Vriendelijk was hij zelden tot Geevaart.

Eens, toen de zinnelooze onrustig was, had de baas hem aan een ketting gelegd. Maar de vrouw praatte net zoo lang, tot de boeien afgenomen werden. In roerige tijden zou echter Geevaart nog een last te meer zijn.

Dymphna sloot vroeg de herberg. Ze kwam dan bij moeder zitten. En angstig luisterde ze. Nu en dan hoorde ze buiten stappen. 't Was van de nachtwacht. Soms klonk er een schrille kreet. 't Was een zinnelooze, die ergens ontsnapt was en opgejaagd werd. Dat gebeurde iederen avond, maar nu schrok het meisje van elk geluid. Toen het half tien was doofde ze het turfvuur.

— Geevaart, ga slapen, zei ze.

De zinnelooze keek naar de bazin, die hem vriendelijk toeknikte. Toen liet hij weer een geknor hooren, stond op en verliet de kamer. Hij begaf zich naar boven, waar zijn bed stond.

— Als de Spanjaarden komen, sluiten we Geevaart op, zei Dymphna.

— Wel neen!

— Hij zou kunnen slaan, als de een of andere

soldaat hem plaagt. En dan hebben we de poppen aan 't dansen.

— De arme man komt immers nooit in de herberg. Ik vraag me dikwijls af, waarover hij steeds zit te denken. En in die twintig jaar heb ik nog nooit zijn taal gehoord. Ik denk, dat hij over zijn moeder mijmert. Toen zij plotseling stierf, heeft hij zijn verstand verloren.

— Och, hij zal zich dat niet meer herinneren, moeder. Ik wou, dat vader hem maar ergens anders deed. Hij is een last in huis.

— Zoo lang ik leef, blijft Geevaart hier, verklaarde vrouw Hoevens. Hij zou het nergens meer gewoon worden. Hij doet niemand last aan.

— Maar hij vraagt zoo veel zorgen.

— Ge moet barmhartig zijn. Toen ik als meisje nog thuis was, hadden wij twee zieken. Moeder heeft ze altijd liefderijk verzorgd. En Geevaart is nu hier thuis!

Dymphna hielp haar moeder nog met 't een en ander en legde zich dan ter ruste in de nevenkamer. Maar ze sliep onrustig. En zoo waren er dien nacht veel te Gheel.

Den volgenden morgen hoorde men al vroeg angstwekkende geruchten. De Spanjaarden hadden Moll bezet en al veel levensmiddelen, beddegoed, huisraad en vee geroofd. En ze beweerden, dat ze de heele streek zouden afstroopen.

— Kom, kom, de menschen overdrijven altijd in zulke zaken, zei vrouw Hoevens, toen Dymphna haar dit meedeelde.

— Ieder is ongerust. En vader die weg is!

— Laat ons op God vertrouwen. We zijn in zijn hoede.

Geevaart had zijn ontbijt gebruikt en nam weer plaats op den stoel naast het bed van de vrouw.

Dymphna liep zenuwachtig heen en weer. Zoo verliep de voormiddag. Er kwamen weinig menschen. Voerlieden en handelaars schenen nu liever thuis te blijven.

Kort na den noen, toen Dymphna de schotels waschte van het middagmaal, hoorde ze stemmen in de gelagkamer. Ze wilde er heen gaan, maar gillend vluchtte ze de trap op naar boven. De Spanjaarden waren daar, en brutaal stapten ze in de woonkamer.

Het meisje scheen haar zinnen verloren te hebben, want ze bekommerde zich niet om haar moeder, die hulpeloos te bed lag.

Een der Spanjaarden, die wat Vlaamsch bleek geleerd te hebben, zei, dat hij geld moest krijgen.

— Mijn man is niet thuis, en ik weet niet waar het geld is, antwoordde vrouw Hoevens.

— Geld, geld! schreeuwde de aanvoerder van de bende.

— Man, ik kan er u geen geven... Neem dat wat in de tooglade ligt in de herberg.

— Geld! herhaalde de woeste krijgsman.

En hij greep de zieke vrouw vast om haar van het bed te sleuren, meenend, dat onder de matrassen een schat verborgen was.

Geevaart zag dat men zijn meesteres wilde mishandelen. Woedend sprong hij op. En, o, wonder, wat in twintig jaar niet gebeurd was, het geschiedde nu. De zinnelooze sprak en met duidelijke, krachtige stem. Hij ontrukte den Spanjaard een degen en met geweldige kracht, brak hij dien, zeggend:

— Laffe moordenaar, probeer het niet deze weerlooze vrouw aan te raken; zij is mijn wel-doenster. Vertrekt allemaal, of ik sla u neer!

Zijn oogen flikkerden. Het scheen wel of er daar een reus stond, tot alles in staat.

Toch strekte de aanvoerder de handen naar hem uit. Maar het bekwam hem slecht.

Geevaart bukte zich snel bij den haard en greep den grooten dikken stoofhaak. En met dit wapen gaf hij den aanvoerder een geduchten slag.

De Spanjaard had dadelijk een lammen arm.

— Houw dien vent neer! raasde hij tot zijn vrienden, echter zelf terugwijkend om een tweeden klop te ontgaan.

Maar zijn makkers zagen Geevaart's gelaat zoo vreeselijk verwrongen van haat, dat ze ontzettend bang werden. Ze wisten al dat er te Gheel veel krankzinnigen waren.

Een hunner kreeg ook een slag van het haard-ijzer. En Geevaart brulde als een wild dier.

— Geevaart, doe het niet! kreet vrouw Hoevens, die voor het leven van haar beschermeling vreesde.

Maar de zinnelooze luisterde niet naar haar. Hij achtervolgde de Spanjaarden.

— Hij is van den duivel bezeten! had een der soldaten geroepen.

En met den schrik op de hielen ijlden de kerels voort.

In enkele andere huizen waren ook plunde-raars, en toen ze hun makkers zagen loopen, meenden ze, dat de vijand plots was opgedaagd. In eenige oogenblikken waren de Spanjaarden buiten Gheel. 't Was maar een kleine groep geweest, die naar 't stadje kwam.

Vrouw Hoevens beheerschte haar vrees.

— Dymphna, kom beneden. Ze zijn weg! riep ze.

Bevend gehoorzaamde de dochter. Schuw keek ze rond.

— De spanjaarden wilden me van mijn bed sleuren, maar Geevaart heeft ze verjaagd, zei

vrouw Hoevens. Hij is naar buiten geloopt. O, zie toch, wat hij nu uitvoert.

Het meisje keek door het raam.

— Geevaart ligt daar op straat, sprak ze.

— O, zeker is hij gewond. Vraag aan de burenen hem in huis te brengen.

Dymphna zag geen Spanjaarden meer en waagde zich buiten. Geevaart lag op de keien. Het meisje liep er heen. De zinnelooze trapte met de beenen en sloeg met de armen.

— Geevaart, Geevaart! kreet Dymphna.

Burenen kwamen toegeloopt.

— Hij zat de Spanjaarden na, zei er een. Ze waren zoo bang voor hem, dat ze uit Gheel weg gevlucht zijn. Maar opeens viel Geevaart neer. Er is toch niet op hem geschoten geworden.

— Hij heeft een toeval, sprak een ander.

— O, breng hem bij ons binnen! vroeg Dymphna.

De mannen namen den zinnelooze op, en droegen hem in « De Zalm ». Dymphna liet hem op het bed leggen in de achterkamer. En Geevaart kwam nu tot rust. Hij viel in slaap. De woeste uitdrukking was van zijn gelaat verdwenen.

Vrouw Hoevens vertelde, wat er gebeurd was. Ze voelde zich ontroerd bij de gedachte, dat de arme zinnelooze voor haar zijn leven had gewaagd.

Zoo toonde hij zijn dankbaarheid voor al haar goede zorgen. En 't leek een wonder, dat hij nu gesproken had.

De burenen gingen heen. Ieder wilde nu in 't eigen huis zijn, met onrust toch afwachting, wat er verder zou gebeuren. De Spanjaarden waren voor een zinnelooze op de vlucht gegaan. Maar bleven ze weg? Men zei, dat er een groote macht tusschen Moll en Gheel was.

III.

Geevaart sliep rustig twee uur lang. Toen hij wakker werd, stond hij op en kwam in de woonkamer, waar Dymphna bij haar moeder zat.

Beiden keken den zinnelooze verwonderd aan. Geevaart zag er een heel ander mensch uit. De dwaze, idiote trek was van zijn gelaat verdwenen en de oogen stonden helder.

— Wees niet bang meer, ik zal over u waken, zei hij. Als de schurken nog durven komen, zal ik u verdedigen, al kost het mij het leven.

— O, Geevaart, gij zijt genezen, sprak vrouw Hoevens met een snik.

En ook Dymphna leek het, of er een wonder was gebeurd.

Geevaart drukte vrouw Hoevens de hand.

— Ik voel me zoo frisch, zei hij. 't Is of ik veel jaren geslapen heb, en nu wakker word. O,

ik weet het wel... ik ben zeker veel jaren geleden, zoo raar geworden in mijn hoofd. 't Was toen ze mijn goede moeder in 't graf legden. Ik had toen dagen en nachten bij haar geweend. En toen dat akelig graf. Maar gij zijt als een moeder voor mij geweest. Hoe zal ik u ooit bedanken!

— Geevaart, ge hebt me 't leven gered.

— O, toen die soldaat u vast nam, werd ik zoo raar in mijn hoofd. De kerel wilde u kwaad doen, mijn tweede moeder en zoo goed als mijn eerste. Dat kon ik niet aanzien.

— Ge hebt u dapper geweerd.

Vrouw Hoevens en Dymphna schreiden van ontroering.

Geevaart vertelde van zijn huis. Hij wist niet dat hij zich te Gheel bevond. Het was duister geweest in zijn hersens, toen men hem, twintig jaar geleden, weg voerde.

Vrouw Hoevens vertelde hem voorzichtig 't een en ander. Ze wist, dat ook Geevaart's vader gestorven was. Een oom had zich toch over den zinnelooze ontfermd.

— Ik keer niet naar Bergen op Zoom terug, ik blijf hier. Gij zijt mijn moeder, sprak de genezen man.

IV.

In het molenhuis van Lieven zat de overste

van een regiment. Hij was een Duitscher., die voor geld in het Spaansche leger diende, zooals ook de soldaten voor hun soldij vochten.

Lieven was eerst zeer bang geweest, maar voelde zich nu rustiger, want de overste bleek een fatsoenlijk man te zijn, die orde onder zijn troepen wilde houden, al zou hij de noodige levensmiddelen en andere benodigheden opeischen.

Een soldaat wilde den overste spreken. Hij had zijn rechterarm in een verband.

— Wat nu, is er een der vleugels lam? vroeg de overste.

— Heer, we zijn te Gheel valsch behandeld geworden, beweerde de Spanjaard. Ge hadt er ons heen gezonden om de plaatsen voor inkwartiering te bezichtigen.

— Ja, en toen? Een beetje vlug.

— We kwamen in een herberg en daar had men een troep van den duivel bezeten mannen tegen ons opgehitst.

— Zinneloozen?

— Een was als satan zelf. Hij beukte me met een groot ijzer. Tegen duivels konden wij niet op. We moesten ons terug trekken.

— Met andere woorden, gij zijt allen als hazen weggelopen?

— Maar overste, ge hadt dat moeten zien. Dit is geen eerlijken krijg voeren.

— Gij hebt gelijk. Ik rijd dadelijk naar Gheel en zal de zaak onderzoeken. En wee, zoo ze daar mijn mannen als sluipmoordenaars behandelen.

De overste liet een afdeeling ruiters aanrukken. De gewonde Spanjaard was teleurgesteld. Van een onderzoek hield hij niet. Dan kon het uitkomen, dat hij en zijn mannen in plaats van inkwartiering te regelen, hadden willen stelen en plunderen.

In zijn spijt en wraakzucht had de kerel gehoopt, dat de overste dadelijk strafmaatregelen bevolen zou hebben tegen Gheel. En dit viel tegen.

De overste reed aan 't hoofd van zijn troep heen. Zijn intrede te Gheel wekte weer angst. Weinigen wisten nog, wat er in «De Zalm» was gebeurd. Ieder bleef in zijn huis.

De overste vroeg waar de heeren van de stad vergaderd waren. En men wees hem het wethuis. Daar zaten de schepenen en de drossaard, den vertegenwoordiger van den heer van Merode, die zich op zijn kasteel te Westerloo bevond.

— Wie is hier de meester? vroeg de overste.

— Ik ben van Baronaige, de drossaard! klonk het.

De overste deelde hem dan de klacht van een zijner mannen mee, dien hij met een zending naar Gheel had gezonden.

— Hier is niemand geweest om over inkwartiering te spreken, beweerde de drossaard. Er zijn wel soldaten te Gheel geweest, doch deze hebben weer snel onze plaats verlaten. Ik weet niet waarom.

— Omdat men in een herberg «De Zalm», ze verraderlijk aangevallen heeft!

— Heer, dat is moeilijk te gelooven. In «De Zalm» is er niemand om geweld te plegen. De baas is op reis, de vrouw ligt lam te bed en verder zijn er nog alleen de dochter en een zinnelooze, die zeker niet weet wat er rond hem gebeurt.

— Maar mijn man zegt, dat men een bende van die zinneloozen op mijn volk heeft losgelaten.

— Willen wij naar de herberg gaan om de zaak te onderzoeken? vroeg de drossaard.

— Goed!

De schepenen gingen ook mee en allen traden de herberg binnen. De deur van de woonkamer stond open, zoodat vrouw Hoevens de soldaten zag. Ze slaakte een gil van schrik, vreezend dat men Geevaart kwam halen, om hem streng te straffen. En Geevaart zelf rees op, kalm, maar vastberaden nu.

— Ik zal de vrouw, die mijn weldoenster is, beschermen, zei hij.

De drossaard en de schepenen zagen hem ver-

wonderd aan. Was dat de man dien ze als volslagen zinneloos, bijna als een redeloos dier hadden gekend?

— Vrouw Hoevens, gij hebt niets te vreezen, zei de drossaard. De overste der soldaten komt hier voor een onderzoek. Vertel eens wat er gebeurd is.

— O, heer, ik zal u de zuivere waarheid zeggen.

En de vrouw verhaalde alles. De overste kon haar verstaan. En hij luisterde met zekere ontroering toe.

Hij riep twee mannen, die bij dat eerste, geweldige bezoek tegenwoordig waren geweest, en, nu nog van uit de herberg, schuw naar Geevaart keken. Ze moesten bekennen, dat de bazin naar waarheid het gebeurde vertelde. Maar ze schoven alle schuld op hun aanvoerder. Die had gezegd, dat de soldij zoo mager was en hij een buitenkarsje wilde.

— Mij zoo bedriegen, de schavuit met den lammen vlerk, zal weten, wat het hem kost, riep de overste uit.

Hij tikte Geevaart op den schouder.

— Gij hebt u moedig gedragen, zoo prees hij hem. En ge zijt nu genezen!

Ook de schepenen en de drossaard waren verbaasd en beschouwden het voorval als een wonder.

— Vrouw, zei de overste tot de bazin, er zullen een tijdje soldaten te Gheel gelegerd worden, maar ge hebt niets te vreezen. Ik zal orde houden en bovendien nog een wacht vóór uw woning plaatsen.

De overste en de heeren gingen heen. De buren kwamen hooren wat er besproken was, en weldra sprak gansch Gheel over de genezing van Geevaart.

Nijdig reed de overste terug naar den molen. En tot zijn luitenant zei hij, dat de leugenaar die hem zóó bedrogen had, straks aan een boom zou bengelen. Dat zou meehelpen om de tucht in het regiment te handhaven.

Maar de gewonde scheen lout geroken te hebben en was met een makker, die de plundersaars in het naburige huis aangevoerd had, weggelopen.

De overste ging geweldig te keer. Hij zond patroeljen uit, om de deserteurs op te sporen, maar de twee soldaten werden niet meer gevonden.

Lieven, de mulder, was verwonderd over het gebeurde. En den volgenden dag wandelde hij eens naar Gheel, om de taal te hooren van den klant, die zoo dikwijls aan den molen was geweest, maar nooit een woord gezegd had.

Toen Lieven de herberg binnen trad, kwam Geevaart, die nu flink meewerkte, naar hem toe en groette vriendelijk:

— Dag, mulder!

— Wel, man, ik kom eens opzettelijk naar hier, om u geluk te wenschen.

Geevaart kende buiten de inwoners van « De Zalm », alleen Lieven.

— Ik kom gaarne naar u, mijn vader was ook mulder, hernam Geevaart. Maar wij hadden een windmolen.

Lieven hoorde Geevaart verstandig spreken.

— Gij blijft graan brengen en 't meel halen? vroeg hij.

— O, ja...

— Dan zullen we altijd een praatje slaan.

— 't Is een mirakel, vertelde Lieven later aan zijn vrouw.

V.

Hoevens, de baas van « De Zalm » keerde uit Limburg terug. Een beurs goud was onder zijn mantel verborgen. Hoevens had de erfenis van zijn moei. Zijn neef was verwonderd geweest, dat hij er zelf om kwam in deze beroerde tijden. Er zou wel gelegenheid geweest zijn, om het geld te zenden.

— Ik moest toch in de streek zijn voor nog andere zaken, loog Hoevens.

En nu draafde hij huiswaarts. 't Begon al te schemeren, maar hij hoopte nog van avond de

abdij van Postel te bereiken. Daar kon hij kosteloos eten, drinken en overnachten. Het was weer zooveel bespaard.

En morgen zou hij al vóór den noen thuis zijn. Daar zou wel niets gebeurd wezen.

Plots sprongen eenige mannen uit een boschje. Een greep het paard bij den teugel en de anderen trokken Hoevens uit het zadel. Het waren Spaansche soldaten.

— O, doe mij toch geen kwaad! smeekte de reiziger.

— Uw geld, al uw geld, zei er een in het Vlaamsch.

Het was de soldaat met den gewonden arm. Hij en zijn makkers hadden andere deserteurs ontmoet en ze vormden nu een kleine rooversbende.

— Mannen, ik ben een arm mensch, ik heb geen geld! kreunde Hoevens.

— Geld... geld... niet arm... reist op een paard! snauwde de Spanjaard.

— Waarlijk, heer...

— Geld... of dood!

Hoevens zag wapens voor zijn gezicht. En haastig haalde hij zijn beurs te voorschijn.

— Laat mij het leven! smeekte hij.

De soldaten juichten. Ze zagen dadelijk, dat ze een goeden buit hadden. Maar ze ontnamen

Hoevens ook zijn mantel en, wat nog erger was, zijn paard.

Hoevens mocht zich nog gelukkig rekenen, dat hij er 't leven afbracht. De soldaten verdwenen in het bosch en Hoevens stond daar berooid en hulpeloos.

— O, al mijn geld kwijt... heel die erfenis! kermde hij. En mijn kostbaar paard. En mijn goeden lakenschen mantel. Ik ben geruïneerd!

Wanhopig wandelde hij voort. Hij moest nog eenige uren loopen, eer hij de abdij van Postel bereikte.

De paters lieten hem binnen.

— O, ik ben geruïneerd! kloeg Hoevens. Schandelijk bestolen! Mijn geld, mijn paard, mijn mantel! Door Spanjaarden!

— Ja, vriend, de wegen zijn onveilig en 't is gevaarlijk alleen te reizen, sprak een der broeders. Vanwaar zijt gij?

— Van Gheel.

— Wel, dank God, dat ze u het leven hebben gelaten! Ge kunt hier eten en drinken en overnachten!

— Maar ik ben geruïneerd!

En Hoevens noemde een veel grooter som dan hem ontstolen was.

— Onvoorzichtig om alleen met zulk een bedrag te reizen, hernam een der paters. Er zwerfen niet alleen soldaten rond, maar ook bede-

laars, die weg pakken, wat ze niet krijgen. Ze staan soms met meer dan honderd vóór de abdij. Wij geven, wat we kunnen, maar de abdij is in deze beroerde tijden zeer verarmd.

Hoevens sliep dien nacht bijna niet. En als hij insluimerde, droomde hij van roovers.

Den volgenden morgen vertrok hij. Te Moll zag hij Spaansche soldaten. Een burger vertelde hem, dat er ook te Gheel waren.

— Maar ze plunderen niet, zei hij gerust stellend.

— Ze hebben mij bestolen! jammerde Hoevens.

— Waar?

— In Limburg.

— O, dat is van een ander regiment, of mogelijk zijn het deserteurs.

— Waar is de overste?

— In het molenhuis, halverwege Gheel.

— Dan ga ik bij hem klagen.

— 't Zal u weinig baten, wanneer het in Limburg gebeurd is, meende de burger.

Hoevens verliet Moll. Een uur later was hij aan den molen. Lieven stond aan zijn deur.

— Wel, Hoevens, wat is dat... te paard vertrokken en te voet terug keeren! zei de mulder.

— O, man, ik ben geruïneerd! Ze hebben me schandelijk bestolen.

— Geruïneerd percies... Ze hebben u toch

niet uw huis ontnomen en ge hebt te Gheel nog altijd een goede zaak. En ge zult uw ponk wel niet meegenomen hebben naar Limburg.

— Waar is de overste? Ik moet me bij hem beklagen.

— Luister liever eerst eens naar mij. Ik heb u groot nieuws te vertellen, zei Lieven.

— Slecht nieuws zeker. Hebben ze den wijn uit mijn kelder gehaald, die roofzuchtige soldaten?

— Wees gerust. Er is bij u niets gestolen. Maar men had wel uw vrouw kunnen dooden.

— Dus zijn ze toch bij ons binnen geweest, en dan hebben ze natuurlijk van alles weggenomen. O, ik ben geruïneerd! jammerde Hoevens.

— En geeft ge dan niets om uw vrouw?

— Natuurlijk! Is er iets met haar gebeurd?

— Geevaart heeft ze gered.

— Geevaart, die niet weet wat er rond hem gebeurt!

— Man, er is in uw huis een mirakel gebeurd!

Lieven verhaalde het voorval en nu luisterde Hoevens toch belangstellend toe. Maar daarna wilde hij ook den overste spreken.

— Hij is in huis, zei Lieven.

— Breng mij bij hem!

— Nu, ik wil dat wel voor u doen!

En zoo geraakte Hoevens bij den overste van het regiment.

— Wat is er? vroeg deze.

— Heer, soldaten van u hebben mij bestolen.

En weer noemde Hoevens een veel grootere som, dan er in de beurs had gezeten.

— En waar is dat gebeurd? hernam de overste.

— In Limburg.

— Wel, kerel, in Limburg! Hoe durft ge dan te zeggen, dat het door mannen van mijn regiment is gebeurd. We zijn hier toch niet in Limburg, lomperik! raasde de overste. Hoepel op!

Hij wilde niet verder luisteren. Anders had hij nog kunnen uitmaken, dat de twee deserteurs tot de roovers behoorden. Maar er zwierven overal weggelopen soldaten, zoowel van het Spaansche als van het Hollandsche leger.

Hoevens bekloeg zich tot Lieven.

— Toe man, wees tevreden, dat ge uw leven behouden hebt. Maar 't is nu 't best thuis te blijven. En och, we moeten nog afwachten, wat er hier gebeurt. Deze overste is goed, maar wat kan er na hem komen?

Hoevens vertrok. En zonder buitengewone ontmoetingen kwam hij thuis.

Zijn vrouw was blijde hem te zien.

— Goddank, dat ge terug zijt, sprak ze. Er is hier iets wonderlijks gebeurd.

— Ja, dat weet ik al, maar juich niet te vroeg! Ik ben geruïneerd. Soldaten hebben mijn geld, mijn paard en mijn mantel afgenomen.

Hoevens vertelde van de aanranding.

— Ja, dat is wel erg, maar gij zijt toch veilig terug! sprak de vrouw.

— En telt ge dat geld niet... de heele erfenis?

— Och, man, vóór den dood van moi leefden we in overvloed en we zijn nog welgesteld.

— Gij hebt nooit om geld gegeven, ik weet het wel.

't Was geen prettig wederzien. En vrouw Hoevens had zooveel te vertellen. Maar haar man luisterde nauwelijks.

Dymphna trad binnen. Ze kustte haar vader en zei:

— O, wat ben ik blij, dat ge terug zijt. En wat zegt ge van Geevaart?

— Geevaart, Geevaart, 't is al Geevaart wat de klok slaat. Maar uw moeder geeft er niet om, dat ik zoo schandelijk bestolen ben geworden.

— Bestolen, vader!

— De heele erfenis, en mijn paard, en mijn mantel.

En nu vertelde Hoevens uitvoeriger zijn wederbaren.

— Die eene kerel moet de Spanjaard zijn, die

moeder aanviel, zei Dymphna. Hij kende Vlaamsch. En Geevaart had zijn arm lam geslagen. Wel, vader, laat ons blij zijn... beter is het dat hij uw geld nam dan dat hij moeder doodde.

— 't Ware toch nog beter geweest, zoo ik met mijn geld en mijn paard en mantel ware weer gekeerd.

— Zooveel menschen lijden nu door den oorlog. Laat ons dankbaar zijn, dat God ons weer heeft vereenigd, sprak de vrouw.

— En ga Geevaart eens goeden dag zeggen. Hij is in den hof aan 't werk, zei de dochter.

't Duurde nog wat eer Hoevens bij Geevaart ging. En toen was hij toch ook verbaasd over de verstandige taal van den bestedeling.

Deze geschiedenis van Geevaart is waar gebeurd en staat opgeteekend in de kronieken van Gheel.

EINDE.

BERICHT.

Nr. 315 dat de volgende week verschijnt, heet « ZWARTE JAN ».

Al de voorgaande boekjes worden voortdurend herdrukt en zijn te koop bij de boekhandelaars en dagbladverkoopers. In den laatsten tijd zijn opnieuw verschenen: « De Heks van de Duinen » — « De Jonge Vluchteling » — « De oude Redder » — « Harten van Goud » — « Een moedig Meisje » — « Het wonderlijk Gezelschap » — « De cow-boy van fort Bell » — « Nog Gered » — « Oud Moederke » — « Ongeluk en Geluk » — « De Wildeman » — « De Held van Tremeloo » — « Reinaart de vos » — « De Kerels van Lampernisse » — « De Spaansche Furie » — « Bij de Boschkerels » — « De kleine Smokkelaar » — « Peter Joannes » — « Kerstmis aan Zee » en vele anderen.